

ברוך המבדיל בין קודש לחול ונמוקו עמו. דהנה מבואר בשו"ע סימן תרפ"א - מדליקין נר חנוכה בבית הכנסת קודם הבדלה. והוסיף הרמ"א וכ"ש בביתו שמדליק ואח"כ מבדיל. וכתב שם המשנ"ב ב', דאף דמצות הבדלה תדירה - מ"מ כל מה דנוכל לאחר לצאת מן השבת עדיף טפי, יעו"ש. והקשה המט"מ איך יתכן דבר זה שמאחרין הבדלה משום אפיקי יומא, הא בהדליק נר חנוכה מראה שהוא חול. והשיב על כך הא"ר: "נ"ל דלא קשה מידי, דהא בכל מוצאי שבת מברכים בורא מאורי האש אף שהדליק קודם הבדלה, וגם נוהגים להדליק תמיד נרות קודם הבדלה, אלא וודאי מכל מקום יש עדיין ריח קדושות נשמת שבת על הבדלה על הכוס", עכ"ל. והוסיף מו"ח שיש תוקף רב להארה זו של שבת - דהרי חז"ל אסרו לאכול קודם

שמבדיל ואף שכבר עשה מלאכות רבות. אם כן גם בעניננו, מאחר ועדיין נמשכת קדושת השבת עד סוף יום ג' - אם כן שייך לומר ברוך המבדיל בין קודש לחול כיון שקיימת גם הבדלה כזו, ולא רק הבדלה בין קודש לקודש היתה בשבת זו - אלא כל עוד לא הבדיל עדיין ריח קדושת השבת נמשכת וצריך להבדיל בין הקודש לחול. ובפרט שה"שדי חמד" (ח"ז עמוד 143) מערכת הבדלה - הביא מהבית יהודה (רצ"ט) שאם שכח להבדיל במוצאי יו"ט, יכול להבדיל כל ימי השבוע - אם כן יכול להבדיל בנוסח ברוך המבדיל בין קודש לחול מצד הבדלת היום טוב (ויעוין משנ"ב רצ"ט ט"ז, ובשעה"צ ל', ובשערי תשובה תצ"א). ואם כבר הבדיל לאחר יום טוב, יצא ידי חובת הבדלת השבת.

שמחת יו"ט בנשים ובקטנים. האם דוקא בבגדים ותכשיטים לאשה וקליות ואגוזים לקטנים או אפשר בדברים אחרים

שאלה: נאמר בשו"ע (או"ח תקכ"ט) "חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועד, הוא ואשתו ובניו וכל הנלוים אליו. כיצד משמחו? הקטנים נותן להם קליות ואגוזים, והנשים קונה להם בגדים ותכשיטים". מהי ההלכה כשאשה אומרת לבעלה שיותר תשמח במכשיר חשמלי לצרכי הבית מבגד ותכשיט? ומהי ההלכה כשהקטן אומר שיותר ישמח בספרי קודש מבקליות ואגוזים? ומהי ההלכה כשאומרת

שיותר תשמח כשהבעל יפרע את חובותיו? **תשובה:** אמנם המצוה היא להיות שמח וטוב לב במועד, ויתכן שהשמחה במכשיר חשמלי, ולהבדיל בספרי קודש, הם גדולים יותר, בכל זאת הדעת נותנת שהשמחה בהם היא מסוג אחר, ומכיון שנאמר: כיצד משמחין? והתשובה היא: בקליות ואגוזים, ובבגדים ותכשיטים*, אם כן מסתבר שהתורה דורשת סוג שמחה זו דוקא, ולא את השמחה של צרכי הבית או

א. יש מהפוסקים שכתבו דעל ספרי קודש לא מברכים "שהחיינו" כיון דמצוות לאו ליהנות

ניתנו והדבר צ"ב הרי סוף סוף נהנה? וצ"ל דעיקר מטרת ספרי קודש באים לא ליהנות

שמחה של קדושה.² שצרכי החג ניתנים מהשמים מקופה אחרת
ובנוגע לבקשה הנפלאה של האשה וכל מי שמוציא ליום טוב אין מנכים לו
שבעלה יפרע חובותיו, יש להשיב לה ממה שנגזר עליו.

אוצר החכמה

עונג כמו בשבת יש מקום לומר שיבקש על הפתחים. וכע"ז כתב "חמדת ישראל" ח"ב דף ס' שדוקא שבת דאין בו כי אם עונג אמרינן דהעונג הגדול ביותר הוא שיסתפק במועט אבל ביו"ט שמצותו שמחה זקוק לבקש מהבריות. אך מתוס' ביצה לא משמע כך. ויעוין שו"ת "בצל החכמה".

ויעוין "שאגת אריה" סימן ס"ה דטיוול לקטן הוי שמחת יו"ט, וראיה לכך מביצה דף ט'. שמותר להוציא קטן ביו"ט, וגם בחוה"מ מותר לתקן רגלי סוס לטייל עליו. ויעוין בברכ"י דכל דבר המשמח את האשה הוי שמחת יו"ט. ואין זה סתירה לדברנו משום דטיוול הוי הנאה גשמית ויתכן שגם הברכ"י נתכוין לסוג הנאה כזו.

אוצר החכמה

וההנאה היא תוספת צדדית, ולכן עליה לא מברכים. וכך בעניננו, השמחה בספרי קדושה בעיקרה היא רוחנית. ויעוין בבאו"ה שם דבמנעלים יוצאים בקושי מצות שמחה. והדעת נותנת שבמכשיר חשמלי לא מקיים המצוה. ועדיין צ"ב מהנאמר שם לענין תענית חלום דיתענה, ואיך יקיים את המצוה של "ושמחת"? ובשלמא אם נאמר שגם זו היא שמחה עבורו אתי שפיר, אבל אם נאמר שדוקא בבשר ויין וקליות ואגוזים, צ"ע. ואולי החולם אנוס הוא ולא יכול לקיים מצות "ושמחת".

ב. צ"ע אם ביו"ט אמרינן עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות? ויעוין "שפת אמת" ביצה ט"ו: דלולא דברי התוס' היה נראה שביום טוב שכבודו עדיף משבת ומטרתו שמחה ולא

אוצר החכמה

אשה בעלה משמחה, איזה חיוב שמחה הוא?

בגמ' ר"ה ו' ע"ב נחלקו ר' זירא ואב"י אם אשה חייבת במצוות שמחה ביו"ט, ודעת אב"י דאשה פטורה אלא דבעלה משמחה. וזה נלמד מהכתוב ושמחת בחגך אתה ובנד ובתך וכו', ואשה לא גרעה מבת (עיין תוס' רי"ד קידושין ל"ד ע"ב). אלא שהדבר טעון בירור מדוע הטיילו על בעלה חיוב לשמחה, כאשר היא עצמה פטורה מכך. השיב על כך הגר"י פערלא, שהחיוב אינו אלא משום שמחתו של הבעל "דאין שמחתו שלמה אם אין כל בני ביתו והשרויים אצלו שמחים עמו!" (הגר"י פערלא בספר המצות לרס"ג סוף עשה ל"ז)